

Sport helpt jongeren met gedragsproblemen

“We trekken als gemeente uit de kast wat nodig is om kinderen goed en gezond een plek in de maatschappij te laten vinden. Sport is daarin een prima middel. En nee, dat is geen altruïsme van de gemeente; wij hebben zelf ook alle belang bij een goed functionerende samenleving. Hoe minder problemen of probleemjongeren we hebben, hoe beter het gaat in Enschede”, aldus Hennie Breukers van gemeente Enschede. ➤

“Sport spreekt veel jongeren aan, het is leuk om te doen, het geeft energie en zoomt in op de mogelijkheden in plaats van de problemen van jongeren”

Enschede is een van de elf gemeenten, die de afgelopen jaren experimenteerde met de zogeheten sport-zorgtrajecten; een initiatief van het ministerie van VWS en Jeugdzorg Nederland. Doel van deze trajecten is om met de georganiseerde sport een bijdrage te leveren aan de hulpverlening van jongeren in de jeugdzorg. DSP-groep deed drie jaar lang onderzoek naar de sport-zorgtrajecten. Daaruit blijkt dat ruim driekwart van alle deelnemers zich heeft verbeterd op vlakken als zelfvertrouwen, zelfbeeld, zelfdiscipline, doorzettingsvermogen, sociale vaardigheden, agressieregulatie en/of sociale weerbaarheid. (Zie het kader voor de cijfers en resultaten van sport-zorg.)

MEERWAARDE VAN SPORT VOOR JONGEREN MET GEDRAGSPROBLEMEN

De meerwaarde van sport-zorg is terug te voeren op de waarde van sport als vertrekpunt (aansluitingsprincipe) en als energiebron voor de hulpver-

lening van jongeren in de jeugdzorg. Anders gezegd: sport spreekt veel jongeren aan, het is leuk om te doen, het geeft energie en zoomt in op de mogelijkheden in plaats van de problemen van jongeren. Dat vormt een positieve basis om te werken aan gedragsdoelen.

Abdellah Ahrouch, sport-zorgcoördinator van jeugdzorgorganisatie Spirit in Amsterdam en omstreken: “Er zijn kinderen met problemen die overal werden weggestuurd en vaak als lastpak werden gezien. Ah, weer zo’n kind, klonk het dan. Maar dankzij het sport-zorgtraject is er nu veel meer begrip. Sporten kan juist helpen bij het tegengaan en verminderen van bijvoorbeeld agressie en angst. Juist ook omdat je rekening houdt met het individu, zonder hem of haar onnodig speciaal te hoeven maken. De sportvereniging is een uitstekende leeromgeving en biedt mogelijkheden om weer aansluiting te vinden bij de maatschappij.” In de pilots zijn vier

succesvolle sportaanpakken voor jongeren met (dreigende) gedragsproblemen ontwikkeld:

1 MeedoenPlus: een of twee jeugdzorgjongeren met lichte problematiek draaien gedurende lange tijd (zo) gewoon (mogelijk) mee in een regulier team of trainingsgroep. Sport biedt hun een zinvolle vrijetijdsbesteding en een omgeving waarin zij zich kunnen verbeteren op verschillende gedragsaspecten.

2 Uit- en Thuiswedstrijd: een groep(je) jeugdzorgjongeren met lichte tot zwaardere problematiek krijgt enkele maanden een sportintroductie op locatie (Uitwedstrijd) of bij de jeugdzorgaanbieder (Thuiswedstrijd). Doel is om de jongeren een positieve sportervaring te laten opdoen. Vanuit die positieve sfeer werken ze impliciet aan verschillende gedragsdoelen.

vangen. Andersom is het zaak dat hulpverleners binnen jeugdzorginstellingen meer oog krijgen voor sport. Abdellah Ahrouch is hiervoor verantwoordelijk binnen jeugdzorgorganisatie Spirit: "Ik ben een soort makelaar. Binnen Spirit geef ik informatie over het belang en de mogelijkheden van sport. De drempel moet lager. Wanneer een jongere vervolgens wil sporten zoek ik samen met zijn of haar hulpverlener een geschikte vereniging en maken we met elkaar zorgvuldige afspraken. We plannen evaluaties, brengen risicofactoren in kaart en geven informatie over de jongeren aan hun trainer."

Jos Sueters, projectleider bij jeugdzorgorganisatie Jarabee in Enschede, benadrukt dat zowel binnen de sport als de jeugdzorg een verandering op gang moet worden gebracht: "Sport stond aan het begin van dit traject niet op het netvlies van iedere jeugdhulpverlener. Nu zijn we zover dat alle jongeren

Op andere plekken heeft die verbreding reeds plaatsgevonden. Zo zijn er ook sport-zorgtrajecten geweest voor jongeren uit de jeugd-GGZ en voor jongeren met een licht verstandelijke beperking. De ervaringen en resultaten zijn ook hier positief. De uitdaging voor de komende jaren is derhalve om jongeren met (dreigende) opvoed- en/of opgroei-problemen vanuit verschillende vindplaatsen toe te leiden naar een passend sportaanbod. Daarbij is een natuurlijke rol weggelegd voor de gemeente. Die kan zorgen voor de lokale regie en afstemming tussen sportaanbieders enerzijds en jeugdhulpverleningsorganisaties, onderwijs en jeugdwelzijnswerk anderzijds. Bovendien kan de gemeente dergelijke lokale organisaties faciliteren en stimuleren, zo is ook Abdellah Ahrouch van Spirit van mening: "Door de vele positieve en enthousiaste verhalen

"Sport stond aan het begin van dit traject niet op het netvlies van iedere jeugdhulpverlener"

CIJFERS EN RESULTATEN VAN SPORT-ZORG 2007-2010

- 46 SPORT-ZORGTRAJECTEN
- 8 SPORTBONDEN, 65 SPORTAANBIEDERS, 15 ZORGaanbieders, 11 GEMEENTEN
- CIRCA 100 SPORTTRAINERS GETRAINDE/ GESCHOOLD OP PEDAGOGISCH GEBIED
- POSITIEVE SPORTERVARING VOOR (RUIM) MEER DAN DUIZEND JEUGDZORGJONGEREN
- CIRCA 10 PROCENT DEELNEMERS HAAKT VOORTIJDIG AF
- BIJ 86% DEELNEMERS ZIEN TRAINERS GEDRAGS-VERBETERING BINNEN DE SPORTCONTEX
- BIJ 75% ZIEN HULPVERLENERS GEDRAGS-VERBETERING BUITEN DE SPORTCONTEX
- BIJ 37% DEELNEMERS HEEFT ZICH DIT VERTAALD IN GEDRAGSVERBETERING OP GENORMEERDE SDQ-SCORES (STRENGTHS AND DIFFICULTIES QUESTIONNAIRE)
- ER IS VOORAL GEDRAGSVERBETERING ZICHTBAAR OP ZELFBEELD EN ZELFVERTROUWEN, ZELFDISCIPLINE EN DOORZETTINGSVERMOGEN, SOCIALE VAARDIGHEDEN (SAMENWERKING EN OMGAAN MET REGELS EN AFSPRAKEN) EN AGRESSIEREGULATIE EN WEERBAARHEID.
- VAN ALLE DEELNEMERS, DIE HUN SPORT-ZORGTRAJECT AFRONDEN, STROOMT EEN OP DE DRIE DOOR NAAR REGULIERE SPORT. BIJ TRAJECTEN, DIE DAAR GERICHT OP STUREN, STROOMT RUIM DE HELFT DOOR.

3 Groepsmethode: een bestaande jeugdzorggroep met zwaardere tot lichte problematiek werkt via een specifiek aangepast en veelal verplicht sportprogramma een aantal weken lang gericht aan een specifiek gedragsdoel. Vaak gaat het om agressieregulatie en weerbaarheidbevordering.

4 Privéles: één op één training voor jongeren met zwaardere problematiek, die niet goed hanteerbaar zijn of passen in een groep. Maatwerk maakt het mogelijk om doelgericht te werken aan individuele gedragsdoelen, opdat de deelnemer eventueel later kan doorstromen naar sporten in een groep.

VERBETERING KLIMAAT

De uitvoering van sport-zorg ligt primair bij de sport en de jeugdzorg. Sportverenigingen en met name trainers moeten worden ondersteund om jongeren met gedragsproblemen op een goede manier op te

bij Jarabee worden gewezen op de mogelijkheden om te sporten. We weten wat goede plekken zijn voor onze jongeren. Door het extra beschikbare geld van de afgelopen jaren hebben de verenigingen kunnen investeren in het ontwikkelen van hun kader. Ze beschikken nu over trainers die weten hoe je met deze doelgroep kunt werken. Dat is wat mij betreft de grote winst van dit traject."

DE ROL VAN DE GEMEENTE

Voor Hennie Breukers van gemeente Enschede zit de winst ook in de relatie die is ontstaan tussen jeugdzorg en gemeente. "Voorheen was die er nauwelijks. Door de sport-zorgtrajecten hebben we elkaar goed leren kennen. Dat is belangrijk, zeker nu de aansturing van de jeugdzorg grotendeels bij de gemeenten komt te liggen. Daarbij is het interessant om te kijken of je de preventieve waarde van sport kunt verbreden naar andere sectoren, zoals het onderwijs en het jeugdwelzijnswerk."

wordt ik regelmatig benaderd door andere lokale organisaties in het veld van jeugd- en opvoedhulp. Ze willen tips of informatie over geschikte sportverenigingen voor hun jongeren. Ik kan daar nu helaas niet op ingaan, terwijl nog zoveel meer jongeren zouden kunnen profiteren van de kracht van sport."

Jos Sueters (Jarabee) en Hennie Breukers (gemeente Enschede) vullen aan: "Jammer genoeg is sport juist voor jongeren met problemen of dreigende problemen vaak niet makkelijk bereikbaar. Je moet er samen de schouders onder zetten en zoveel mogelijk hindernissen wegnemen. Het is de uitdaging om op lokaal niveau de krachten te bundelen en een aantal zaken gezamenlijk op te pakken en af te stemmen, om op die manier zoveel mogelijk jongeren met gedragsproblemen toe te leiden naar sportaanbieders die de gewenste pedagogische kwaliteit in huis hebben."

Het onderzoek 'Sport zorgt. Ontwikkeling van vier waardevolle sportaanpakken voor jongeren in de jeugdzorg' kunt u downloaden op www.dsp-groep.nl. Wendy Buysse en Paul Duijvestijn zijn senior onderzoeker/adviseur bij DSP-groep.

Graag denken we vrijblijvend mee over de mogelijkheden van sport-zorg binnen uw gemeente: Bel 020-6257537 of mail naar wbuysse@dsp-groep.nl / pduijvestijn@dsp-groep.nl.